

**NACIONALINIŲ KVALIFIKACIJŲ KOORDINAVIMO PUNKTŲ VEIKLA
ERASMUS + PROGRAMA**
projekto Nr. VP/2017/017/0001

NAUJIENLAIŠKIS, 2021 m. Nr. 2

Europos ir nacionalinės kvalifikacijų sandaros: kas naujo Europos šalyse?

Nacionalinės kvalifikacijų sandaros: stabilumo link

Naujausiais duomenimis, 2020 m. 36 Europos šalys siekia pilnai įsidiesti nacionalines kvalifikacijų sandaras, apimančias visų tipų ir lygių kvalifikacijas. Daugumoje šalių, kvalifikacijų sandara apima bendrojo ugdymo, profesinio mokymo ir aukštojo mokslo bei suaugusiųjų švietimo kvalifikacijas. Dalyje šalių (Danijoje, Prancūzijoje, Olandijoje, Lenkijoje, Slovėnijoje, Švedijoje, JK – Škotijoje) į kvalifikacijų sandaras įtraukiamos ir kvalifikacijos, kurių valstybė neregamentuoja (pavyzdžiui, privačių teikėjų kvalifikacijos).

Dauguma šalių turi aštuonių lygių kvalifikacijų sandaras, tačiau yra ir išimčių: Islandijoje ir Norvegijoje atsisakyta pirmą EKS lygį atitinkančių kvalifikacijų, todėl kvalifikacijų sandaros apima septynis lygius, Slovėnijos ir Airijos kvalifikacijų sandaros apima dešimt lygių, Škotijos – dvylika lygių. Prancūzų kvalifikacijų sandara, iki šiol apėmusi penkis lygius, 2019 m. buvo peržiūrėta ir papildyta papildomais trimis lygiais.

Leidinyje „Nacionalinių kvalifikacijų sandarų plėtra Europoje 2019 m. Kvalifikacijų sandaros: skaidrumas ir pridėtinė vertė naudotojams“ galima susipažinti su atskirų šalių kvalifikacijų sandarų situacija.

Cedefop (2020). National qualifications frameworks developments in Europe 2019. Qualifications frameworks: transparency and added value for end users. Luxembourg: Publications Office
https://www.cedefop.europa.eu/files/4190_en.pdf
[Europass įrankis skirtingų šalių kvalifikacijoms palyginti](#)

Dėmesys 3 ir 4 lygio kvalifikacijoms

2020 m. Cedefop publikavo studiją „Europos kvalifikacijų sandara. Pirminis profesinis mokymas: dėmesys 3 ir 4

lygio kvalifikacijoms“, kurioje lyginamos trečio ir ketvirto lygio kvalifikacijos Europos šalyse. Situacijos analizė atskleidė, kad ne visose šalyse teikiamos trečio lygio kvalifikacijos. Tokių kvalifikacijų neturi Austrija, Portugalija ir Švedija. Tuo tarpu ketvirto lygio kvalifikacijos yra vertinamos kaip profesinio mokymo programų šerdis ir teikiamos visose srityse. EKS 4 lygmuo yra plačiai naudojamas ir paprastai apima įvairius kvalifikacijos tipus, pradedant bendroju išsilavinimu ir baigiant pirminiu bei tęstiniu profesiniu mokymu. Daugelyje šalių pagal, lyginant su EKS 3 lygiu, labiau į teorinį mokymą orientuotas šio lygio profesinio mokymo programos suteikiama dviguba kvalifikacija, kuri užtikrina pasirengimą darbo rinkai, taip pat leidžia siekti aukštojo mokslo. Tokio tipo programoms vis labiau teikiama pirmenybė, palyginti su tomis, kurios daugiausia skirtos tiesiogiai patekti į darbo rinką. Į šias programas priimamų asmenų skaičius yra stabilus arba didėja.

Jei šalys daugiau mažiau vienodai supranta, kaip taikyti ir suteikti EKS 4 lygmens kvalifikacijas, atrodo, kad EKS 3 lygmens kvalifikacijų samprata nėra tokia aiški. Kai kurios šalys priskiria jas prastesnių rezultatų pasiekusioms tikslinėms grupėms arba asmenims, kurie turi įgyti specialių darbiname gyvenime reikalingų kompetencijų (pvz., Vengrija, Norvegija ar Slovėnija). Tokiais atvejais EKS 3 lygmuo atlieka socialinės įtraukties funkciją, kad besimokantieji būtų suteiktos švietimo galimybės, ir kad jie galėtų mokytis toliau arba patekti į darbo rinką. Taip pat kyla klausimų dėl tokią kvalifikaciją turinčių asmenų pozicijos darbo rinkoje. Pavyzdžiui, Vokietijoje tik nedidelis skaičius kvalifikacijų, susijusių su EKS 3 lygmeniu, yra „savarankiškos“ kvalifikacijos; dauguma jų yra visiškai pripažįstamos tik įgijus

atitinkamas EKS 4 lygmens kvalifikacijos. Kai kuriuose sektoriuose (pvz., statybų) yra darbo vietų EKS 3 lygmens kvalifikacijos, tačiau kituose sektoriuose jų nėra.

Lyginant su EKS 3 ir 4 lygiais susietas kvalifikacijos, pastebimi aiškūs jų paplitimo skirtumai. EKS 3 ir 4 lygio kvalifikacijos dažnai yra skirtingo profilio, turi skirtingą vertę darbo rinkoje ir suteikia skirtingas galimybes mokytis toliau. Įgijus EKS 4 lygio kvalifikaciją paprastai suteikiamas kvalifikuoto darbuotojo statusas, atsiranda galimybės stoti į aukštąsias mokyklas, tačiau dažniausiai įgijus jas pradedama dalyvauti darbo rinkoje ir, priklausomai nuo šalies konteksto, įgyjamas tvirtas socialinis statusas. EKS 3 lygio kvalifikacijų analizė neatskleidžia aiškios pozicijos, ar kvalifikacija užtikrina kvalifikuotą ar pusiau kvalifikuotą darbą. Įgijus šias kvalifikacijas dažnai pasirengiama mažiau sudėtingai veiklai arba nėra suteikiama pakankama kvalifikacija įsidarbinti kvalifikuoto darbuotojo pareigose, o veikia įsidarbinama pagalbininkų pareigose.

Daugiau informacijos: Cedefop (2020). European qualifications framework. Initial vocational education and training: focus on qualifications at levels 3 and 4. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Cedefop research paper; No 77.

https://www.cedefop.europa.eu/files/5577_en.pdf

Mikrokredencialai – sparčiai populiarėjanti iniciatyva

Pastaruoju metu Europos renginiuose, projektuose bei dokumentuose vis dažniau minima mikrokredencialų sąvoka. Mikrokredencialai – tai kvalifikacijos dokumentai, patvirtinantys mokymosi rezultatus, įgytus baigus trumpus ir skaidriai įvertintus kursus ar modulius. Mikrokredencialai reklamuojami kaip būdas propaguoti ir supaprastinti alternatyvius trumpesnius, tikslingesnius, lankstesnius mokymosi kelius, taip pat ir mokantis nuotoliniu būdu. Mikrokredencialai matomi kaip naujas būdas spręsti atotrūkį tarp įgūdžių pasiūlos ir paklausos kintančioje darbo rinkoje. Mikrokredencialai įgyjami baigus trumpus kursus, todėl jie būtų populiarūs besimokančiųjų ir darbdavių tarpe. Jie taip pat yra pagrįsti mokymosi patirties (profesinio mokymo, aukštojo mokslo, suaugusiųjų švietimo), darbo

patirties ir savanoriškos veiklos pripažinimu, kuomet mokymosi rezultatai kaupiami mokantis visą gyvenimą. Mikrokredencialai jau veikia aukštojo mokslo sektoriuje, tačiau profesiniame mokyme jų potencialas dar tik atrandamas. Tuo pačiu keliama jų pripažinimo, kokybės klausimai. Europos Komisija skelbia apie savo siekį parengti bendrą mikrokredencialų apibrėžimą ir Europos mikrokredencialų standartus, kurie galėtų visoms juos teikiančioms institucijoms. Mikrokredencialų plėtros ketinimai numatyti šiuose Europos dokumentuose:

- Tarybos rezoliucijoje dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos siekiant sukurti Europos švietimo erdvę ir imtis veiksmų vėlesniu laikotarpiu (2021–2030 m.);
- Europos įgūdžių darbotvarkėje;
- 2021–2027 m. Skaitmeninio švietimo veiksmų plane.

Daugiau informacijos: Europiniai mikrokredencialai. Europinis požiūris į mikrokredencialus padės piliečiams atverti mokymosi galimybes ir stiprinti aukštojo mokslo ir profesinio mokymo institucijų vaidmenį mokymuisi visą gyvenimą:

https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/a-european-approach-to-micro-credentials_lt

Cedefop informacija apie mikrokredencialus:

<https://www.cedefop.europa.eu/en/news-and-press/news/microcredentials-are-they-here-stay>

Mikrokredencialų idėja yra glaudžiai susijusi su „Europass“ skaitmeniniais kredencialais. „Europass“ skaitmeniniai kredencialai yra skaitmeninė rinkmena, išduodama mokymo įstaigos, kurioje aprašoma kvalifikacija, pateikiama informacija apie kursus ir t.t. Informacija apie skaitmeninių kredencialų galimybes:

<https://europa.eu/europass/lt/europass-digital-credentials>